
FOLKETINGET

Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Den økonomiske konsulent

Til: Udvalgets medlemmer og stedfortrædere
Dato: 24. marts 2010

Notat om landbrugets økonomi i 2009 (Rapport fra Fødevareøkonomisk Institut)

Sammenfatning

I notatet gennemgås kort den årlige rapport fra **Fødevareøkonomisk Institut** om landbrugets økonomi i 2009.

Den samlede landbrugssektor havde et **underskud** på 6 mia. kr. både i 2008 og 2009. I **2010** regnes der med en vis genopretning af økonomien, så underskuddet kan forsvinde. Det er især de store **svinebedrifter**, der er nødlidende med store underskud i 2007, 2008 og 2009. Det **økologiske kvægbrug** og mælkeproduktion klarer sig derimod godt med kun et beskedent underskud i 2008. Ellers er der overskud.

Hvis man ser på **brugerfamiliens** indkomster, der også medregner løn fra andre erhverv, så klarer de **store landbrug** sig dårligt med underskud i 2008 og 2009. **Deltidslandmænd og de mellemstore landbrug** har derimod positive indkomster, selv under krisen. Men alle typer brugerfamilier har haft store **kapitalgevinster** i perioden op til 2008, især de store brug har haft meget store gevinster i 2008. Situationen er nu ved at ændre sig med de **faldende priser** på landbrugsejendomme.

Selvom økonomien forbedres i 2010, kommer indtjeningen næppe op på et niveau, der er økonomisk holdbart på længere sigt for landbruget som helhed.

Dyrevelfærd er også medtaget i notatet.

1. Indledning

Fødevareøkonomisk Institut (FI) under Københavns Universitet udgav i **januar 2010** sin årsrapport "**Landbrugets økonomi 2009**". For første gang i lang tid påpeger FI, at dansk landbrug er i en kriseagtig tilstand med store underskud i 2008 og 2009. Miljøvismændene påpegede i den årlige Miljøvismandsrapport fra februar 2010 den samme problemstilling for landbrugets økonomi.

Med en beskæftigelse på 150.000 personer har landbruget og den agro-industrielle sektor stor betydning for dansk økonomi og beskæftigelse.

Dyrevelfærd spiller desuden en stor rolle i Danmark, og derfor indeholder **FI's** analyse også et afsnit om dyrevelfærd og de økonomiske problemstillinger herved.

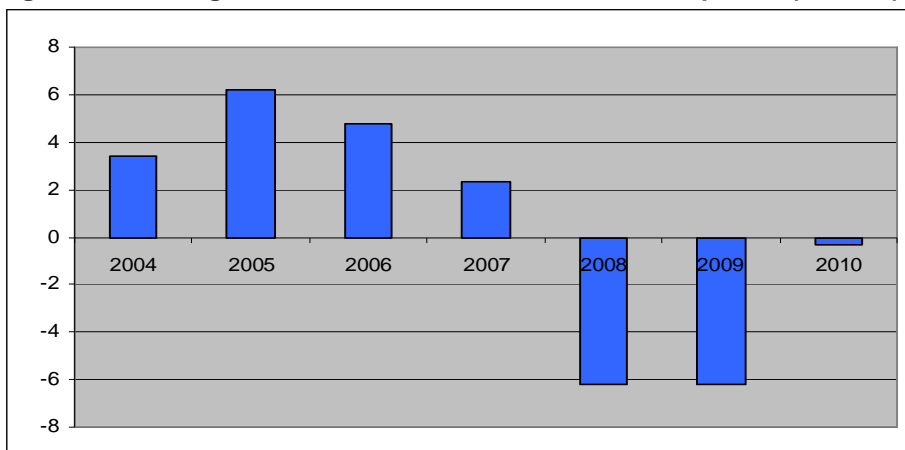
Nedenfor skal **FI's** analyse af dansk landbrugsøkonomi kort gennemgås med de vigtigste tal for økonomien.

2. Det overordnede billede af landbrugets økonomi

a. Landbrugssektoren som helhed

Af **fig. 1** nedenfor fremgår det samlede billede af landbrugssektorens indtjening i perioden 2004-2010. Det bemærkes, at årene 2009 og 2010 bygger på **prognoser** fra Fødevareøkonomisk Institut.

Figur 1. Landbrugssektorens indkomst efter finansielle poster (mia. kr.)

Kilde: "Landbrugets økonomi 2009", Fødevareøkonomisk Institut

Anm.: Tallene for år 2009 og 2010 er prognoser, da tallene endnu ikke er fremkommet.

Det ses at landbrugets indtjening har ændret sig dramatisk i løbet af perioden 2004-2010. I 2008 fremkom en negativ indkomst på 6,2 mia. kr. og i 2009 forudses et lignende underskud. Først i 2010 forudses balance dog med et lille underskud.

Der er **to forhold**, der sprænger i øjnene for 2009 og 2010, som kan forklare udviklingen.

For **2008** er der meget store **finansielle omkostninger** på ikke mindre end 16,5 mia. kr., hvilket bl.a. skyldes ekstraordinære store tab på kursregulering af fremmed valuta. Dette giver en voldsom forringelse af landbrugets indkomst i 2008. For **2009** er der foruden de meget store renteudgifter også tale om, at **prisen på landbrugsprodukter** falder voldsomt, og det giver et stort fald i produktionsværdien. Først i **2010** normaliseres forholdene med faldende renteudgifter, ifølge fremskrivningerne, men dog uden af landbrugets indkomst bliver positiv.

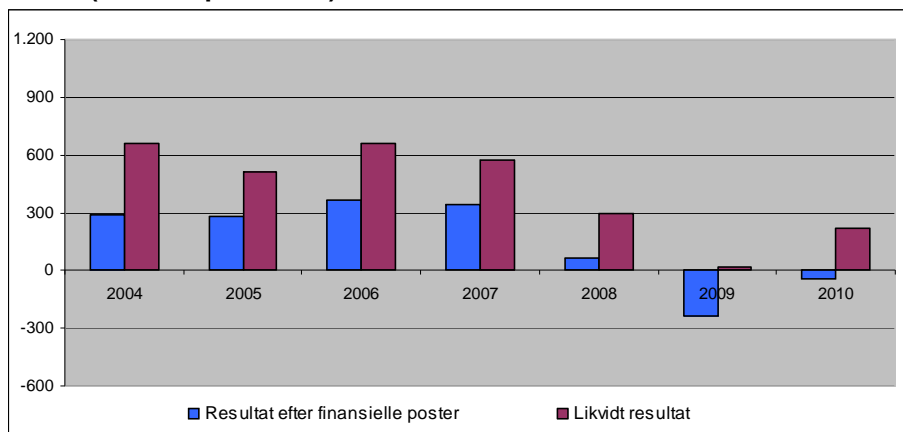
2. Økonomien i plantebrug, kvægbrug og svinedrift

Nedenfor omtales kort den økonomiske udvikling indenfor de tre hovedformer for landbrugsdrift. FI nævner, at man har valgt at fokusere på de **større landbrug** med 2 helårsarbejdere og derover, idet det er de større landbrug, der betyder mest for udviklingen i landbruget.

a. Plantebruget

Udviklingen indenfor plantebruget fremgår af **fig. 2** nedenfor (gns. pr. bedrift).

Figur 2. Resultat efter finansielle poster for plantebrug samt likvidt resultat¹ (1.000kr. pr. bedrift)

Kilde: "Landbrugets økonomi 2009", Fødevarøkonomisk Institut

Anm.: Det likvide resultat er opgjort uden afskrivninger og med fradrag af inflationsbetingede debitorgevinster. Tallet siger således noget om "pengestrømmen".

Umiddelbart var **2008** et rekordår for plantebruget, når man ser på tallene **før** finansielle poster. Det skyldes primært de høje salgspriser for korn mv. Men de finansielle poster sprang i vejret med næsten en firdobling i forhold til 2007. Der er bl.a. tale om ekstraordinært tab på valutilån. Derfor blev resultatet **efter** finansielle poster noget beskedent, men dog positivt.

For **2009** og **2010** forventes dog, at plantebruget får **negative resultater**, primært som følge af de lave afregningspriser på korn m.v.

Det ses dog, at plantebruget stadig kan holde skindet på næsen, når man opgør det **likvide resultat**.

¹ Note

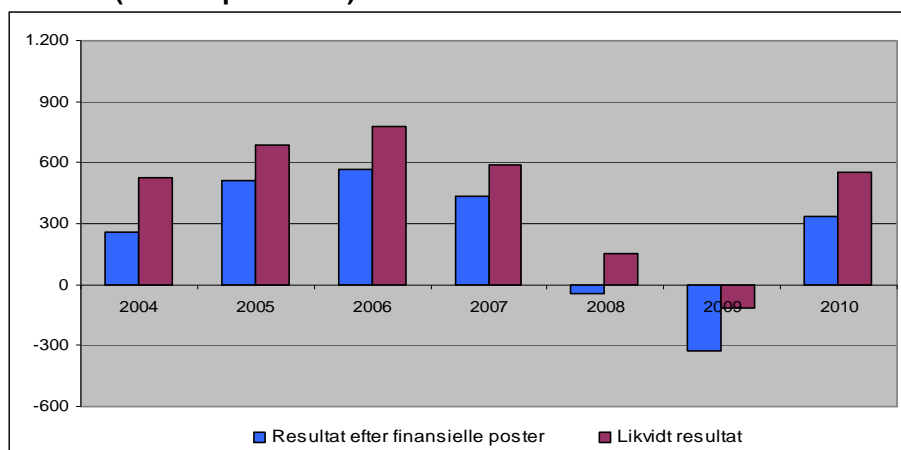
Hovedtal for plantebrug med 2 helårsarbejdere og derover

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Antal bedrifter	1016	1109	912	993	862	833	807
Landbrugsareal, ultimo, ha	289	289	325	324	345	362	381
Heraf i selveje, ha	167	174	180	169	195	204	214
Antal helårsarbejdere pr. bedrift	3,21	3,26	3,48	3,51	3,66	3,71	3,78

b. Kvægbedrifter og økologiske malkekvægbedrifter

Kvægbrugets økonomi ser lidt bedre ud end plantebrugets, selvom der også har været et stort underskud i 2009. **Jf. figur 3** nedenfor, der viser resultatet for det traditionelle kvægbrug.

Figur 3. Resultat efter finansielle poster for kvægbedrifter samt likvidt resultat² (1.000kr pr. bedrift)

Kilde: "Landbrugets økonomi 2009" Fødevareøkonomisk Institut

Anm.: Se anmærkning i fig. 2 ang. likvidt resultat.

Den store nedgang i driftsresultatet i 2008 og 2009, skyldes de kraftigt **faldende afregningspriser for mælk**. Når underskuddet ikke bliver større skyldes det, at prisen på slagtekvæg kun er faldet ret lidt. Hertil kommer at foderpriserne og andre driftsomkostninger er faldet i 2009 til gavn for driften. 2008 og 2009 var også præget af meget store finansielle omkostninger, ligesom for den øvrige del af landbruget.

For **2010** ventes igen et pænt positivt driftsresultat, som følge af forventede stigninger i mælkepriser på godt 6 %. Hertil kommer produktivitetstigninger på for malkekvæget.

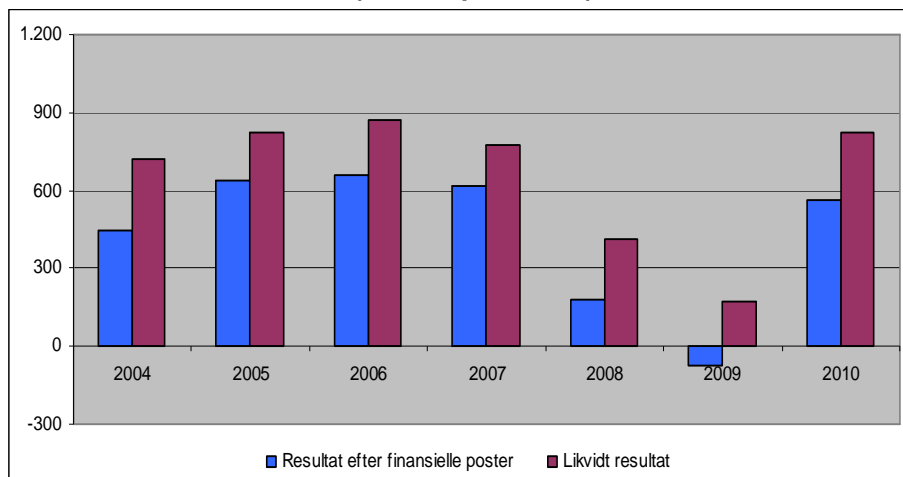
² Note

Hovedtal for kvægbedrifter med 2 helårsarbejdere og derover

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Antal bedrifter	4474	3864	3648	3406	3400	3271	2974
Landbrugsareal, ultimo, ha	125	114	134	147	154	161	169
Heraf i selveje, ha	86	89	93	104	112	117	123
Antal malkekøer, ultimo	108	124	131	141	149	156	163
Antal helårsarbejdere pr. bedrift	2,9	2,99	3,07	3,24	3,35	3,41	3,47

For de **økologiske mælkebedrifter** ser den økonomiske situation umiddelbart noget lysere ud ifølge **fig. 4** nedenfor.

Figur 4. Resultat efter finansielle poster for økologiske malkekvægbedrifter samt likvidt resultat³ (1.000kr pr. bedrift)

Kilde: "Landbrugets økonomi 2009" Fødevareøkonomisk Institut
Anm.: Se anmærkning i fig. 2 ang. likvidt resultat.

Det ses, at det samlede driftsresultat er klart bedre for de økologiske mælkebedrifter end for de traditionelle mælkebedrifter, selvom driftsresultatet også er klart forringet i 2008 og 2009. Ifølge Fødevareøkonomisk Institut skyldes det formodentlig, at prisleddet for den **økologiske mælk er mindre end for den konventionelle mælk**. For 2010 er de økologiske mælkebedrifter tilbage på sporet med stort overskud.

Det ses, at likviditeten hele vejen igennem har været god indenfor økologisk mælkeproduktion.

³ Note

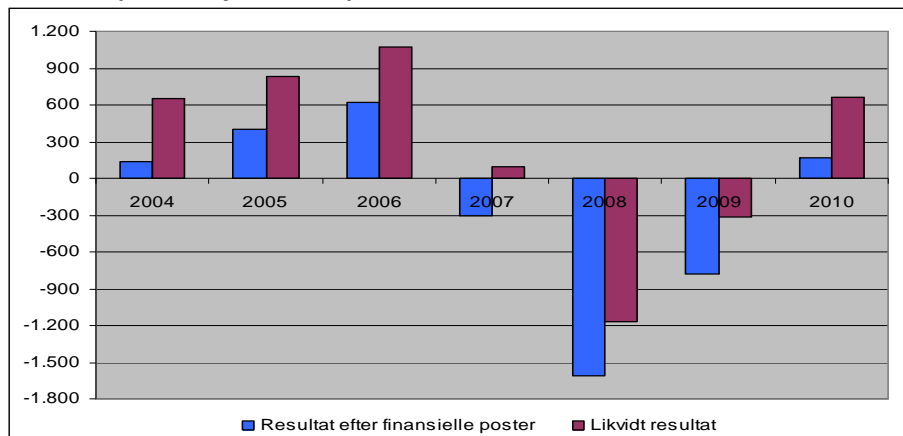
Hovedtal for økologiske malkekvægbedrifter med 2 helårsarbejdere og derover

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Antal bedrifter	407	416	368	374	369	359	329
Landbrugsareal, ultimo, ha	145	128	152	163	187	196	206
Heraf i selveje, ha	96	100	103	108	126	132	138
Antal malkekøer, ultimo	112	121	127	142	153	160	167
Antal helårsarbejdere pr. bedrift	2,92	3,01	2,98	3,2	3,42	3,48	3,54

c. Svinebrug

Svinebedrifterne er den produktionsform, der har haft de **dårligste** resultater ifølge **fig. 5** nedenfor.

Figur 5. Resultat efter finansielle poster for svinebedrifter samt likvidt resultat⁴ (1.000kr pr. bedrift)

Kilde: "Landbrugets økonomi 2009" Fødevarøkonomisk Institut
Anm.: Se anmærkning i fig. 2 ang. likvidt resultat.

Svinebedrifterne havde i årene 2004-2006 nogenlunde det samme positive resultat som de andre driftsformer. Men allerede i **2007** begyndte underskuddet at melde sig, og underskuddet kulminerede i **2008** med et kæmpe-mæssigt negativt driftsresultat. Også i 2009 er der udsigt til et stort underskud. Først i 2010 er der udsigt til et beskedent positivt resultat.

Svinesektoren er i særlig grad præget af **faldende afregningspriser** og **stigende foderomkostninger**. Men hertil kommer at sektoren har meget store finansielle omkostninger i 2008 og 2009, og det medvirker til det meget dårlige resultat. Heller ikke i 2010 er der udsigt til at situationen forbedres radikalt, selvom svinesektoren som helhed opnår et lille positivt resultat.

⁴ Note

Hovedtal for svinebedrifter med 2 helårsarbejdere og derover

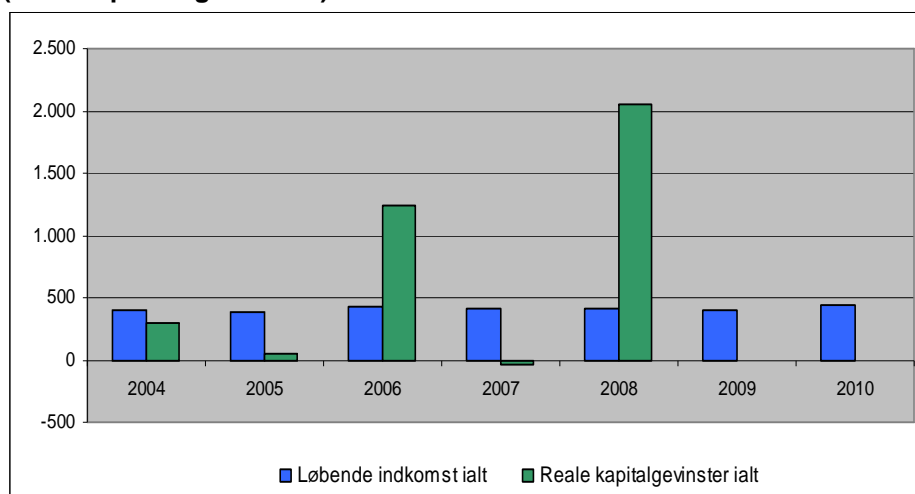
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Antal bedrifter	3629	3171	3218	3051	2855	2635	2549
Landbrugsareal, ultimo, ha	153	164	183	187	208	218	228
Heraf i selveje, ha	105	114	118	127	139	145	152
Antal svin, ultimo	3017	3433	3473	3734	3804	4002	4204
Antal helårsarbejdere pr. bedrift	3,8	3,94	3,9	4,04	4,22	4,29	4,35

3. Brugerfamiliens samlede indkomst

Det hører med til billedet af landbrugets økonomiske forhold, hvordan indkomstudviklingen er for selve **brugerfamilien**, der ofte har indkomster (løn m.v.) ved siden af erhvervet samt kapitalgevinster. Nedenfor er angivet indkomstudviklingen for tre landbrugstyper, nemlig et **deltidslandbrug**, en **mellemstor landbrugsbedrift** og en **stor landbrugsbedrift**.

For brugerfamilien med **deltidslandbrug** ser udviklingen således ud (**fig. 6**).

Figur 6. Udviklingen i indkomst og kapitalgevinster for deltidslandbrug (1.000kr pr. brugerfamilie)

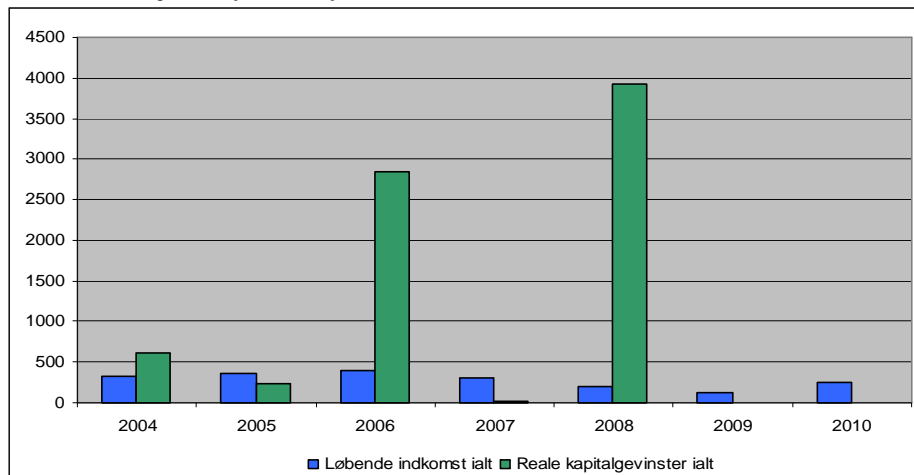
Kilde: "Landbrugets økonomi 2009" Fødevarøkonomisk Institut

Anm.: De store forskelle fra år til år i de reale kapitalgevinster på fast landbrugsejendom og brugerbolig skyldes bl.a., at opgørelsen er baseret på den offentlige ejendomsvurdering, og at vurderingen kun foretages hvert andet år, mens der i de mellemliggende år foretages en "forsigtig" regulering.

Det ses af figur 6, at den løbende indkomst for deltidslandmænd ligger meget stabilt på ca. 400.000 kr. om året, hvoraf de 80 % kommer fra lønindtægter. Selve driften af landbruget giver dog en negativ indkomst (efter fradrag af renter og forpagtningsafgifter), og dette tal forventes at stige betydeligt i 2009 og 2010. Derimod har der været pæne kapitalgevinster for deltidslandmændene i perioden 2004-2008, og det har medvirket til, at det **private forbrug** har været meget større end den løbende indkomst efter skat.

For de mellemstore landbrug med 1-2 helårsarbejdere ser indkomstudviklingen således ud jf. fig. 7 nedenfor.

Figur 7. Udviklingen i indkomst og kapitalgevinster for landbrug med 1-2 helårsarbejdere (1.000kr).

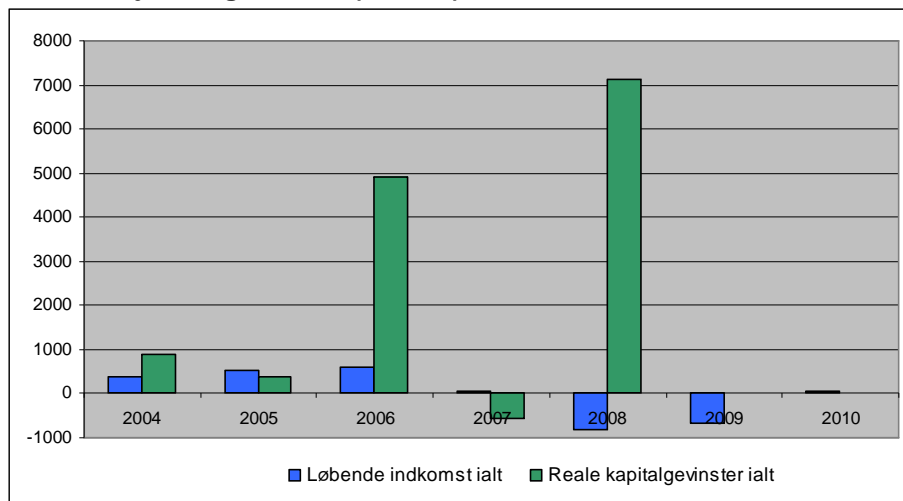
Kilde: "Landbrugets økonomi 2009" Fødevarøkonomisk Institut
Anm.: Se anmærkningen i figur 6 ang. reale kapitalgevinster i alt.

Det ses, at indkomsten svinger betydeligt mere over årene, og at **2008 og 2009 giver meget lavere indkomst for brugerfamilien**. Det skyldes, at lønindtægten spiller en betydelig mindre rolle her og at indkomsten for landbruget i 2008 og 2009 er negativ.

Til gengæld er der meget store **kapitalgevinster** pr. år i årene 2004-2008, som opvejer den svingende løbende indkomst.

For de **store landbrug** tegner der sig et noget andet billede af brugerfamiliens indkomstforhold, jf. **fig. 8** nedenfor.

Figur 8. Udviklingen i indkomst og kapitalgevinster for landbrug med 2 helårsarbejdere og derover (1.000kr)

Kilde: "Landbrugets økonomi 2009" Fødevareøkonomisk Institut
Anm.: Se anmærkningen i figur 6 ang. reale kapitalgevinster i alt.

Den løbende indkomst til brugerfamilien er stærkt svingende. I 2006 toppede indkomsten på ca. 600.000 kr., **men i 2008 og 2009 er brugerfamiliens indkomst negativ på henholdsvis ca. 800.000 kr. og ca. 700.000 kr.** For de store brug er indkomsten stærkt afhængig af selve landbrugets indtjeningsevne, og det påvirker indkomsten stærkt.

Til gengæld er kapitalgevinsterne tilsvarende meget store. **Alene i 2008 er kapitalgevinsten på ca. 7 mio. kr. i gennemsnit pr. bedrift.**

4. Perspektiver på kort sigt

Selv om indtjeningen i dansk landbrug forudses at blive noget bedre i 2010 end i 2008 og 2009 navnlig som følge af nedgangen i erhvervets nettorentesudgifter, **kommer indtjeningen i 2010 næppe op på et niveau, der er økonomisk holdbart på længere sigt.** Der må derfor, ifølge Fødevareøkonomisk Institut, forventes at ske visse ændringer de kommende år i form af forbedringer i bytteforholdet, yderligere prisfald på landbrugsejendomme og/eller en vis nedgang i produktionen. Den korte rente er i løbet af 2009 kommet ned på et historisk lavt niveau, og yderligere forbedringer af land-

brugets økonomi som følge af fortsat fald i renten kan derfor næppe forventes.

Det forringede bytteforhold i planteproduktionen

Det forventede "lave" bytteforhold i 2009 og 2010 betyder, at det produktionsbetingede nettokapitalafkast i planteproduktionen bliver negativt selv i **store landbrug** med jord af almindelig bonitet. Med mindre bytteforholdet i planteproduktionen forbedres inden for en kortere årrække som følge af en ekstra vækst i efterspørgslen efter fødevarer, må de allermindst produktive landbrugsarealer forventes taget ud produktionen ikke blot i Danmark, men også i andre lande med en forbedring af bytteforholdet til følge.

Det skal i denne forbindelse understreges, at de globale priser på landbrugsprodukter er særdeles følsomme selv over for mindre ændringer i efterspørgslen og udbuddet, hvorfor selv en **forholdsvis lille forøgelse af efterspørgslen eller en relativt lille nedgang i udbuddet**, vil resultere i forbedringer af bytteforholdet. Det nuværende prisniveau på planteprodukter er også præget af, at det globale høstudbytte i 2008 var et rekordår, ligesom 2009-høsten var ganske god.

Prisen på landbrugsejendomme

Efter 15 års næsten uafbrudte stigninger er prisen på landbrugsejendomme faldet med 15 pct. fra andet kvartal 2008 – da de toppede – til andet kvartal 2009. Priserne på landbrugsejendomme afhænger – ligesom landbrugets indtjening – især af prisen på korn samt af renten. **Som følge af konkurrence mellem produktionsgrenene fører lave priser på korn generelt til lave priser både på andre planteprodukter og på husdyrprodukter med større eller mindre forsinkelse**, mens omvendt høje priser på korn trækker priser på andre landbrugsprodukter med op.

Selv om det markante fald i renten på rentetilpasningslån vil bidrage til at begrænse yderligere fald i ejendomspriserne, så længe renten på disse lån forbliver på det lave niveau, kan yderligere fald i ejendomspriserne **ikke** afvises, ifølge FI.

Konsekvenserne af et fald i prisen på landbrugsejendomme er en stigning i gældsprocenten på de etablerede brug. For brug, som er etableret i de senere år, vil det kunne føre til **teknisk insolvens**. For de kommende ejere vil det derimod blive lettere at forrente den investerede kapital.

5. Betragtninger vedrørende dyrevelfærd

Formålet med dette kapitel er at give nogle økonomiske perspektiver på dyrevelfærd i landbrugsproduktionen. Kortlægning af de økonomiske omkostninger og gevinster ved dyrevelfærd er et nødvendigt (men dog ikke tilstrækkeligt) input for at kunne bestemme, hvilket niveau af dyrevelfærd samfundet bør stræbe efter. Ud fra en økonomisk vinkel vil det derfor give god mening at tale om et **optimalt niveau af dyrevelfærd**, medens andre taler om den **maksimale dyrevelfærd**, og atter andre taler om **acceptabel eller anstændig dyrevelfærd**.

For nogle forbrugere kan overvejelser omkring dyrevelfærd påvirke hvilken type kød, de køber. Markedsstudier viser imidlertid, at produkter med særlig vægt på dyrevelfærd ofte ikke er i særlig høj kurs hos forbrugerne, når de står ved køledisken. Selv om markedsandelene for økologiske og andre animalske produkter, hvor der er taget ekstra hensyn til dyrevelfærd, har oplevet stigende tendenser, så er de stadig små – i hvert fald for køds vedkommende, se **tabel 9**. For økologisk mælk derimod, opnås en markedsandel på ca. 34 %.

Tabel 9. Oversigt over de økonomiske markedsandele for udvalgte animalske produkter

	Markedsandele økologisk (første halvår af 2008)	Specialproducerede men ikke økologiske produkter
Økologi (alle produkter)	8,40%	-
Svinekød	1,50%	ca. 1,5%
Oksekød	6%	under 1%
Kylling	1,20%	under 1%
Æg	28,70%	7% fra fritgående høns
Mælk	33,60%	-

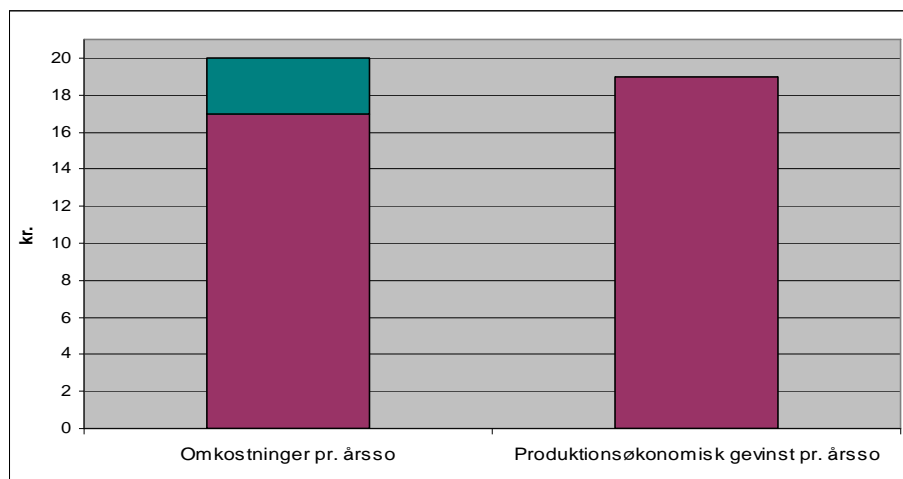
Kilde: "Landbrugets økonomi 2009" Fødevarøkonomisk Institut

a. Dyrevelfærd som en omkostning

Landmanden vil som nævnt typisk have et driftsøkonomisk incitament til at tage hensyn til dyrenes basale velfærd såsom sikring af, at dyrene er sunde og får opfyldt deres fysiologiske behov. Hvis det samlet set koster at øge dyrevelfærden, vil landmandens økonomiske incitament afhænge af, hvad forbrugerne vil betale, hvad lovgivningen påbyder – eller hvilke standarder detaillledet kræver af deres leverandører – med dertil knyttede økonomiske sanktionsmuligheder. Nedenfor præsenteres et par konkrete **eksempler** på opgørelse af de direkte omkostninger forbundet med dyrevelfærd.

Fødevarøkonomisk Institut gennemførte i 2008 en udredning for Fødevarøkonomisk Institut om forventede **merudgifter** samt forventede produktionsøkonomiske **besparelser** ved initiativer til reduktion i forekomsten af **skulderrisik** hos søer, jf. **fig. 10**.

Figur 10. Omkostninger pr. årssø forbundet med forebyggelse af skulderrisik hos søer

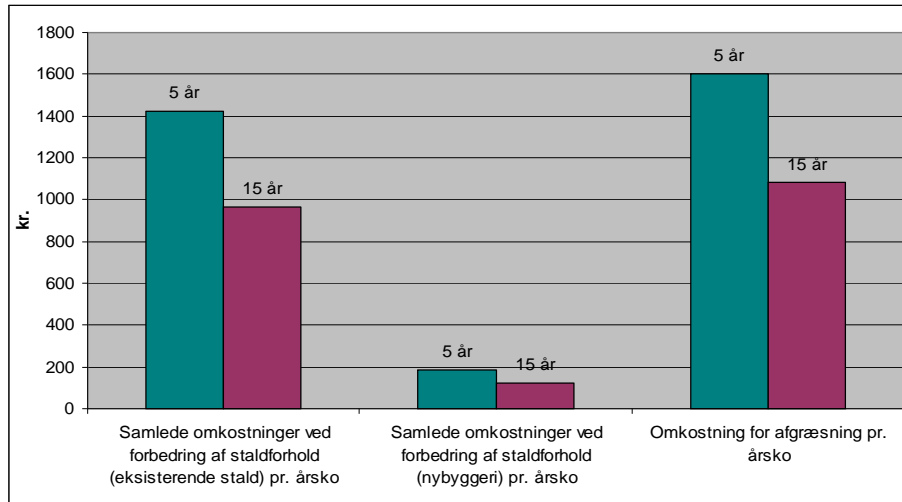
Kilde: "Landbrugets økonomi 2009" Fødevarøkonomisk Institut. Egne opstillinger
Anm.: Det grønne areal "Omkostninger pr. årssø", skal forstås som et usikkerhedsinterval, der således dækker over minimum- og maksimumomkostning.

Ifølge opgørelsen vil de samlede **omkostninger** ved handlingsplanen beløbe sig til i størrelsesordenen 20 mio. kr., svarende til 17-20 kr. pr. årssø. Men handlingsplanen vurderes også at indebære et potentiale for **driftsøkonomiske besparelser** i form af en reduktion i antal søer, som skal slagtes eller destrueres for tidligt. Dette giver en besparelse, som er opgjort til ca. 19 kr. pr. årssø. **Den analyserede handlingsplan til forebyggelse af skulderrisik vurderes således at være stort set omkostningsneutral.**

Et andet **eksempel** som analyserer de økonomiske konsekvenser af øget dyrevelfærd hos malkekøer som følge af **forslag til ny lovgivning om hold af kvæg**. Forslagene fremgår af en rapport fremsat af en arbejdsgruppe nedsat af justitsministeren, jf. Arbejdsgruppen om hold af malkekvæg (2009). Der var enighed i arbejdsgruppen om at foreslå lovgivning, som sikrer en række forbedringer af **staldforholdene**.

Desuden ønskede et mindretal i arbejdsgruppen at indføre tvungen **afgræsning** for malkekøer, hvor hver ko skal have adgang til minimum 0,3 ha græsareal.

Figur 11. Årlige omkostninger ved velfærdsforbedringer hos malkekvæg (kroner pr. årsko). Staldforbedringer og afgræsning.

Kilde: "Landbrugets økonomi 2009" Fødevarøkonomisk Institut

Beregningerne viser, at der er meget stor forskel på, om kravene vedrørende **staldforbedringer** skal implementeres i forbindelse med nybyggeri eller med forbedringer af eksisterende staldforhold, over en 5 års eller over en 15 års overgangsperiode. **Dermed er der en tydeligt stigende sammenhæng mellem omkostninger og effekten på dyrevelfærden** (idet en kort overgangsperiode har størst omkostninger, men de kommer flere dyr til gode i længere tid end en lang overgangsperiode).

Umiddelbart kan det forekomme udramatisk at gennemføre en lovgivning, som forlanger, **at alle køer skal på græs**. Men det viser sig, at en sådan lovgivning vil medføre lige så store ekstraomkostninger som alle de øvrige lovforslag tilsammen der vedrører forbedrede staldforhold, jf. figur 11. Denne viden vil indgå som en vigtig del af grundlaget for politikernes prioritering, når de skal diskutere og vedtage lovgivning om hold af kvæg, skriver Fødevarøkonomisk Institut.

Eksemplerne viser tydeligt, at en simpel omkostningsberegning kan give væsentligt input til, hvordan man i praksis vil prioritere indførelse af ændringer i husdyrproduktionen til gavn for dyrenes velfærd. Der skal naturligvis tages forbehold for usikkerheder og for afhængigheden af en række antagelser, som er mere eller mindre direkte formuleret. Eksempelvis er det væsentligt at nævne, at beregningerne er baseret på en antagelse om, at dyrevelfærdsforbedringerne **ikke** slår igennem på landmandens afregningspriser for mælk og kød (hvilket kan være en tvivlsom forudsætning; jf. betragtningerne vedrørende de økologiske mælkebedrifters økonomi på side 6).

b. Afrunding

Både forbrugere og landmænd har interesse i dyrenes velfærd - og det er et godt og nødvendigt udgangspunkt for at etablere et marked for velfærdsprodukter. Men dyrevenlig husdyrproduktion er ofte forbundet med meromkostninger. Fordi dyrevelfærd er en ikke-observerbar egenskab i det færdige produkt, og fordi mange folk bekymrer sig om dyrevelfærd generelt og ikke kun for de dyr de selv spiser, så kan dyrevelfærd **ikke** overlades til alene at blive bestemt af markeds kræfterne, og der kan være samfundsmæssige velfærdsgevinster forbundet med regulering i forhold til dyrevelfærd.

Der er flere mulige politiske indgreb, som dels kan påvirke markedsvilkårene, så priser på animalske produkter i højere grad afspejler den bagvedliggende dyrevelfærd, og dels kan rette sig mod andre mekanismer end de markeds-mæssige.

I relation til valg af virkemidler bliver det tydeligt, at Danmark er et lille land med stor samhandel med andre lande. Det betyder på den ene side, at dansk lovgivning via eksporten påvirker dyrevelfærden i det kød, som konsumeres i lande, der importerer kød fra Danmark. Det betyder på den anden side, at dyrevelfærden i det kød, som importeres til Danmark, påvirkes af den dyrevelfærdspolitik, der føres i de lande vi importerer fra. **Den internationale handel med landbrugsprodukter har været konstant voksende og fortsætter sandsynligvis hermed, og derfor er og bør internationalt samarbejde om dyrevelfærd være et vigtigt element i dansk fødevarepolitik,** fremgår det af Fødevareøkonomisk Instituts rapport om landbrugets økonomi.

Med venlig hilsen

Therese Kiilerich Bach (3204)

Niels Hoffmeyer (3602)